

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai Ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

186071/905. — F/IV. sz.

Hirdetmény.

A magyar vasutak vonalain jég között szállított friss halak csomagolására vonatkozó határozmányok.

Az összes magyar vasutakon, beleértve a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság és a cs. kir. szab. kassa—oderbergi vasut magyar vonalait is, visszavonásig, de legkésőbb 1907 február hó 1-ig való érvénnyel a friss halak szállítására nézve a következő határozmányok lépnek életbe:

Friss halak jég közé csomagolva, amennyiben nem az üzletszabályzat 58. §-ának IV. (m) póthatározmányában megállapított feltételeknek megfelelő külső csomagolással adatnak fel, csak az esetben vétetnek át szállításra, ha a belső csomagolás megfelel a következő követelményeknek.

A szállításhoz használt vesszőkosárba, illetve ládába, mielőtt a szállított friss hal betétnék, a kosár, illetve láda alját és oldalát egészen beborító pergamenpapír helyezendő, melyre száraz szalmát kell tenni és pedig oly mennyiségben, hogy a göngyölet aljához és oldalfalához szorított szalmaréteg 7—8 cm. illetve 4—5 cm., vastag legyen.

A csomagokon felül szintén pergamenpapírt és szalmát kell tenni a tartalomra s azután a kosár, illetve láda kemény fedele tartósan lezárandó.

Kocsirakományokban fuvarlevelenként legalább 5000 kg. súlyban vagy ily súlyért való díjfizetés

esetén feladott küldeményeknél ez a belső csomagolás nem kívántatik meg.

Jelen határozmányok 1906. évi január hó 1-én lépnek életbe.

Budapest, 1905 október 27.

A magyar vasutak nevében
a m. kir. államvasutak igazgatósága.

Halászati statisztika.

A statisztikát hazánkban még mindig nem eléggé méltányolják. Ebben rejlik aztán oka annak, hogy termelésünk egyik-másik ágának előrehaladásában több a sötétben való tapogatódzás, mint az öntudatos haladás. Statisztika nélkül ugyanis hiányzik az az alap, a melyen az előrelátásnak, a köteles gondosságnak és a tervszerűségnek nyugodnia kell. Ám ez a halászatnál sincs máskép, a miért is nem felesleges a statisztikának ezen termelési ágra vonatkozó jelentőségét legalább főbb vonásokban megismertetni.

A ki a külföldi szaklapokat is figyelemmel kíséri, tudhatja, hogy ott már régebb idő óta sürgetik az egyseges halászati statisztika megteremtését, illetve az ehhez kívántató adatoknak egyöntetű alapon való összegyűjtését. Ha azonoan ezen törekvések eddigi eredményeit kutatjuk, hamarosan meggyőződhetünk, hogy a külföldön sem jutottak tovább a jó szándéknál. Az eredmények hajótörést szenvedtek az iparos halászok elenszenvén, amennyiben ők sehogyan sem hajlandók ipari tevékenységükről felvilágosítást nyújtani, adataik révén sikereikről bármit elárulni.

Nem szorul bizonyításra, hogy a halászság mindenütt a lakosság legkonzervatívabb elemei között szerepel. Fél az újításoktól, mindenkifőlött pedig attól, hogy üzletére vonatkozó adatok által maga adna az állam kezébe

olyan fegyvert, a melyet ez az adókiivetésnél ellene fordíthatna. Nem is szólva arról, hogy ez a félelem már csak azért sem indokolt, mert vajmi könnyű az államnak ilyen célját meghiusítani, illetve ellensúlyozni, csupán azt emeljük ki, hogy azoknak, a kik a halászatnak mint termelésnek statisztikáját hajtják, legkisebb gondjuk az adóemelés, hanem egyedül csak a halásznak kívánnak vele szolgálni, mert senki sem veheti inkább hasznát a helyes alapon gyűjtött számbeli adatoknak, mint éppen azok, a kik a halászból élnek. Ám lássuk tehát miben lehet a statisztika az iparos halászok hasznára?

Mint az ipar általában, a halászat sem nélkülözheti a kellő személyzetet és eszközöket, vagy a mi ezzel egyértelmű a szükséges forgótőkét. Az üzletben rejlő kisebb-nagyobb tőke, valamint a vele járó munka pedig csak akkor jár kellő anyagi haszonnal, ha a halfogások eredményei, vagyis a zsákmány, nemcsak átmenetileg, hanem tartósan is kielégítő, szóval bő és minél állandóbb. Igen, de a dolog természetéből folyik, hogy ez csak úgy lehetséges, ha a halállomány is éveken, sőt évtizedeken át lehetőleg változatlan marad; csak így lehet bizonyossággal az üzlet állandó jövedelmezőségére számítani. Köztapasztalás szerint, ha van egy oly törzsökös tenyészanyag állomány, melynek állaga éveken át nem változik, akkor a természet gondoskodik a vizek lakóinak tartós és rendszeres följulásától, eltekintve természetesen a tavakban előállható váratlan betegségek esetektől, vagy a folyók vizeinek megromlásából eredő vészektől. Ebből tehát az következik, hogy a helyes és okszerű üzem szempontjából az említett tenyészanyag törzset soha sem szabad érinteni, illetőleg, hogy a kövizekből csak is annyi halat szabad kifogni, mint a mennyi természetes úton pótolódik. Föltétlenül ismernünk kell tehát a piacra kész haláru és a növendék anyag közötti arányt s azon kell lennünk, hogy ez az arány a halfogás folyamán egyensúlyi állapotában föntartassék. Nem szorul bizonyításra, hogy ez nehéz föladat s csak úgy állapítható meg mennyiségileg, ha évek, sőt évtizedek során át ismerjük az illető vízből kifogott halak mennyiségét, vagyis a halászatot gyakorlók összes zsákmányát. Magától értetődő, hogy az illető víznek haltermése csupán az évek során át fogott halak mennyiségéből számított átlagokban nyilatkozik meg igazán.

Senki sem vonhatja kétségbe, hogy az a mezőgazda, ki birtokán a lehető legnagyobb marhaállományt kívánja föntartani, annak ugyancsak tisztában kell lenni azzal, hogy mennyi takarmányt bír a birtokon termelni. Hasonlóképpen bizonyos az is, hogy az az erdősz, a ki erdeiben 80 vagy 100 éves fát kíván évente állandó mennyiségben kitermelni, célzott csak úgy érhet, ha soha sem vág többet, mint a mennyi az évi átlagos növekedésnek megfelel. Nos egészen így van ez a halászati üzemnél is.

A halászat védelmére alkotott törvények kivétel nélkül azt a célzott szolgálják, hogy a vizekben lehetőleg egyenletes halállomány fönmaradását biztosítsák. E végből a legkülönbözőbb eszközöket alkalmazzák. Így látjuk, hogy az eszközöket nem csak minőség, de gyakran még szám tekintetében is korlátozzák. Másutt tilalmi idők megszabásával igyekeznek célzott érni, nemkülönben a mesterségesen tenyésztett ivadék kieresztésének elrendelésével. Csak hogy az a baj, hogy sehol sincs meg az a biztos alap, melyre az ilyen intézkedéseket alapítani lehetne, mert nincsenek adatok, a melyek tájé-

koztatnának az iránt, hogy mi az átlagos termés, s tehát mennyit szabad fogni, a nélkül, hogy a halállomány kárát vallaná. Senki sem tudja, hogy a zsákmányolás nem e sok, avagy nem e kevés.

Ha a multak emlékeit a jelen eredményeivel állítjuk szembe, mindenütt a halállomány végtelen apadásáról panaszkodnak. Persze régen nem csak sokkal több halat fogtak, de Isten tudja hányszor akkora súlyúakat is. Csodásnál csodásabb állításokat hallhatunk s szinte csak az hiányzik, hogy azt is elhigyjük, miszerint a boldog időben a halak sülve vagy fölve kerültek hálóba. Mélységesen hallgatnak azonban, avagy csak akkor szólnak, ha üzleti érdekeik úgy kívánják, azok az iparoshalászok, a kik nemzedékről nemzedékre üzték a halászatot s a kiknek könyveik és feljegyzéseik leginkább világíthatnák meg eme panaszok alapos vagy alaptalan voltát. Ezek a jó emberek félnek az adótól, vagy a versenytársaktól. A kik pedig lármáznak avagy panaszkodnak, azok jórészenek többnyire alapos oka van arra, hogy másokkal elhitethessék, mennyire kevés a hal most. Egy azonban kétségtelen, nevezetesen, hogy egyes ritka kivételektől eltekintve, teljesen tájékozatlanok vagyunk a halállomány mennyiségét illetőleg. Legfeljebb csak olyankor, ha valami vízfertőzés folytán ezer és ezerszámra úszik a vízszínen a döglött hal, olyankor szólalnak meg a nagyhallgatók, fűnek-fának magyarázva iparukra háramló óriási kár mértékét, hogy ilyen módon minél inkább megokolva legyen az ennek nyomán támasztott kártérítési igényük.

Ha ennek ellenében elképzeljük, hogy van rendszeres statisztikánk, s abból pontosan kivehető az, hogy egy bizonyos vízből mennyi halat fogtak 5 vagy 10 évenként, a mely összehasonlításból, ha például az tűnne ki, hogy az évi fogási eredmények nem apadtak, de növekedtek, azzal kétségkívül igazolva volna, hogy halaink állománya természetes úton nagyobb mértékben sokasodott, sem mint a fogás révén fogyott. Ennek folytán veszedelem nélkül lehet még halászni s minden egyes érdekelt iparos halász még tovább fejlesztheti iparát, több személyt, több hálót alkalmazhat; megállapíthatja, hogy minő haszonnal járt az általa végzett kihelyezés s minőségére gyümölcsöző új halfajta meghonosítása. Tökéletesen tisztázható lenne továbbá az is, hogy a halászati törvény tilalmi intézkedéseinek mennyiben van haszna, avagy mennyiben indokolt, azok közül az iparos halászokat oktanul terhelőket hatályon kívül helyezni. Ezek bizonyára oly előnyök, a melyek nemesak szembeötlők, de a melyek azt is igazolják, hogy a halászati statisztika kinek hasznát leginkább.

Nézetem szerint legtöbb szolgálatot maguknak a halászoknak tehetné s csak másodsorban a halászati jogtulajdonosoknak és a nemzeti vagyon iránt érdeklődőknek.

Teljeség okáért vessük fel még azt a kérdést is, hogy vajjon árthat-e a halászati statisztika valakinek s különösen, hogy hátráltathatja-e az iparos halászok érdekeit?

Sajnos, még nagyon kevés ember akad, a ki a statisztikával megbarátkozott és még kevesebb olyan, a ki hajlandó az általa gyűjtött s üzleti forgalmára vonatkozó adatokat az államnak avagy a hatóságoknak átengedni. Elismerjük, hogy az idevágó idegenkedésnek is lehet jogosultsága annyiban, amennyiben pénzösszegekről avagy értékszámokról van szó. De egészen másképp alakul a helyzet, ha a számadatok csupán a halak fejlettségére avagy súlymennyiségére vonatkoznak.

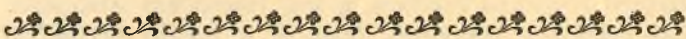
Elképzelhetlen, hogy miként befolyásolhatná az egyes iparos halászok üzletét az olyan statisztika, mely az alkalmazott szerszámok számairól, a fogott halak súlyáról s ezek fajták szerinti megoszlásáról nyújtana képet. Nem azt akarjuk tudni, hogy az egyesek hogyan és hová értékesítik halaikat, mit fizet munkásainak és mennyit szerzett üzletével egy év alatt. Mindez üzleti titok, a melyre legkevésbé sem kíváncsi a statisztikus.

Részünkről úgy képzeljük, hogy az iparosoktól gyűjtött anyag egy központ által volna összegyűjtendő és feldolgozandó, a nélkül azonban, hogy az egyesek által szolgáltatott adatok külön publikálva lennének. Hiszen ezen adatoknak csak annyiban van értékük, hogy általuk lehetséges egy bizonyos vízterületre nézve a végösszeget megállapítani. Csakis a végösszegek érdeklik a hatóságot, a közigazdát avagy az illető halászati jog tulajdonosokat, minélfogva mi sem könnyebb, mint az egyes halászok adatait mindenkorra titokban tartani.

Ime legkevésbé sem helytálló tehát a halászok aggodalma, a minthogy az adatgyűjtésből sem hárul rájuk olyan munka, mely tartózkodásukat érthetővé tehetné. A gyűjtést ugyanis e célból kibocsátott kérdőíveken kellene végezni s ha a halász terhesnek találná az annak kitöltésével járó írást, bizonyára akadna alkalmazottja, jóbarát vagy más a halászat iránt érdeklődő, a ki ezt elvégezné helyette.

Mindezekből kitetszik, hogy a halászati iparosok érdekei szempontjából éppen nem volna nehéz egy egyszerű halászati statisztikát megalkotni, annál is inkább, mert üzletüket legkevésbé sem hátráltatja, sőt inkább nevezetes előnyököt nyújthat annélfogva, hogy csak ily módon teremthetünk alapot halasvizeink okszerű művelésére, nemkülönben helyes halászati törvény megalkotására s mindezekkel a jól jövedelmező és virágzó halászati ipar biztosítására.

B. K.

A szobaaquárium és lakói.

Irta: Krenedits Ferencz.

(Folytatás.)

Amily örömet okoz és tanulságos, ha aquáriumunk növényzetét kirándulásainkkor sajátkezűleg gyűjtjük össze, épp oly örömet szerez és buzdítólag hat, ha legalább kezdetenben saját fáradságunk révén népesítjük be azt, még pedig nemcsak halakkal, hanem mindenféle más vízi lakókkal is. Ezen úton összeállítunk magunknak a természet öleről egy eredeti képet, mely a vízben végbemenő életközdelemről némi fogalmat nyújt. Látni fogjuk, hogy hogyan tör egyik a másik élete ellen. Megismerjük, hogy melyek a békességszeretők és melyek az összeférhetetlenek. Ekként azután önkénytelenül rájövünk arra, hogy egyes példányokat ki kell mentenünk az aquáriumból, hogy életüket megmentsük. Ezen olcsó, kezdetleges kísérletezés után — ha az aquáriumi halaknak egymással szemben tanusított viselkedését már tanulmányoztuk — kezdjük csak nemesebb fajokat beszerezni, de legyünk figyelemmel ezeknél már mindig az egyes halfajok különböző életkörülményeire, nehogy pl. aquáriumunk valamelyik különleges példányát korai pusztulásnak tegyük ki; mert bármily nagyméretű legyen is egy aquárium, mégis igen szűk teret biztosít arra, hogy a halak különféle életviszonyainak megfeleljen. Ha tehát nem akarunk sokáig kontárok maradni, arra kell törekednünk, hogy legalább az aquáriumi tenyésztésre alkalmasnak talált halak és az ezekkel

többé-kevésbé békességesen megférő vízi lakók életviszonyait és megélhetési feltételeit kellőképpen ismerjük. Ezek előrebocsátása után tehát az aquáriumi tenyésztésre alkalmasnak talált vízi lakók és a közönséges, valamint kiváló és ritka halpéldányokról álljanak itt a következő feljegyzések.

Már kora tavasszal, különösen nedves erdőségeinkben gyakran látható a *foltos salamandra* (*Salamandra maculata*), alapszíne sötét fekete, sárga foltokkal tarkázott. Azt mesélik róla, hogy azért ilyen foltos, mert keresve-keresi az erdei tüzeket, s hogy azokat kioltja. Testvére a *fekete salamandra* (*Salamandra atra*). Hazánkban, különösen állóvizeinkben hasonló gyakori jelenség a *tarajos göte* (*Triton cristatus*), fehér pontos, fekete foltokkal tarkázott barna bőre szemcsés, hasa sárga fekete foltokkal, válfajai az *olivzöld göte* (*Triton taeniatus*) és a (*Triton Alpestris*), melynek hasalja vörös. A götefélék (*Salamandrina* v. *Caducibranchiata*) közül ez idő szerint mintegy 93 élőfajt ismerünk, a felsoroltak azonban legkönnyebben megszerezhetők aquáriumaink részére; van azonban igen ritka és nehezen szerezhető faj is, pl. a krajnai és dalmáciai barlangok földalatti vizeiben élő *Olm* (*Proteus angvineus*), teste hússzínű és áttetsző, a világosan azonban barnás, fekete foltokat nyer. A götefélék, sajnos, nem sokáig örvendeztetnek bennünket úszó művészetükkel, ugyanis már augusztusban, sőt némelyek már júliusban kiváncskoznak a vízből, hogy téli álmukat a szárazon átaludják. Erre az időre tehát vissza kell adni szabadságukat, vagy pedig egy mohos kősziklát kell aquáriumunkba állítanunk; de esetleg egy kis terráriumot is érdemes berendezni számukra. Legkedvesebbek közöttük a kis tritonok, melyek ivarzás idején „nászruhát” öltenek. Petéiket a vízi növényekre egyenkint rakják le; a salamandra ellenben elevenen hozzá ivadékeit a világra. Átalakulásuk úgy megy végbe, mint a békaféléké. Sok szórakozást szerez és érdekes megfigyelésre ad alkalmat, ha kis tavunkba néhány apró békát is eresztünk, ezeket azonban épp úgy, mint a „terrárium”-lakókat, a tartó tetejére erősített drót-hálóval gátolni kell a szökésben. A teljesen kifejlődött békáknál azonban sokkal érdekesebbek a békaporontyok, vagyis ebihalak, mert fokozatosan bemutatják, hogyan alakulnak át kifejlődött állatokká.

Hazai halfajaink közül csak kevés alkalmas ugyan a szobai tenyésztésre és kerti medenczékbe, mégis többen vannak azonban, mint sokan gondolnák. Legjobban beválnak a pontyfélék (*Cyprinoidei*) családjába tartozók s első sorban is természetesen a *ponty* (*Cyprinus*) fajhoz tartozók, valamint ugyancsak a pontyfélék családjába tartozó *ökle* (*Rhodeus*), a *kárász* (*Carassius*), a *czompó* (*Tinca vulgaris*), az *ónos jász* (*Idus miniatus*), a *cselle* (*Phoxinus*), a *baing* (*Leucaspis*), a *piros szemű kele* (*Scardinius erythrophthalmus*). A pontyféléken kívül az aquárium-tenyésztésre, még inkább azonban kerti medenczék részére jól beválik a *réti csík* (*Cobitis fossilis*) s még inkább az északi félgömb édes és félig sós vizeiben élő *pikó* (*Gasterosteus*), melynek 10 ismert fajtát hazánkban egyedül a Poprád folyóban igen előforduló *tüskés pikó* (*Gasterosteus aculeatus*) képviseli. Hogy pedig mindezekkel közelebbről is megismerkedhessünk, szóljanak róluk a következő érdekes természetrajzi feljegyzések:

Szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*, Agassiz) az ivási időszak kivételével a him és nőstény egyszínű: hátán szürkés- vagy barnás-zöld, oldalain kékes, esetleg ezüstfényű s farkuszójától a törzs közepéig pedig egy

zöld színű hosszú oldalsáv fut végig. Ívás idején azonban — mely április-május hónapokban megy végbe — a hím pompás fém fényű „nászruhát“ ölt magára s ilyenkor nem hiába mondják róla, hogy szépségre és kecsességre még az aranyhalon is tútesz; oldalai megkülönböznek, ha a narancs-árca lesz, sőt néha még cseresznyepirosa is válik, a zói pedig sötétvörösbe mennek át. A nősténynek az uszonyok előtt „kukaczhöz“ hasonló tojó-csőve van, melynek segítségével tojásait apró élő kagylókba rakja, hol mielőbb a víz a hím tejét a kagylóba besodorja, megkezdődik az ivadék fejlődése. Természetesen azonban a vizek birodalmában is igaznak bizonyul az a mondás, hogy: „Ami nem kívánsz magadnak, te se tedd azt másnak“. A kagylónak is lesznek ivadékai, ő tehát ezeket mintegy a „kakuk-fi“ halacskára bízta. Midőn ugyanis a kagylóból távozó apró kis ökle életútjára indul, bölcsőjéből a bőrére tapadt kagyló-ivadékokat visz magával emlékül s mindaddig magán hordja azokat, míg ők is viszonzásul életrevalókká lesznek s tömlőcük ajtajának felpattanásával, a halacska bőréről a fenekre esve, megkezdhetik kagyló-életüket. Ha tehát ökle halacskákat óhajtunk tenyészteni, úgy aquáriumunkba anio picturumot, esetleg nagyobb tavi kagylót: anodontát is lehet szerezni, hogy e természetes tenyésztésre módot nyújtsunk. Az ökle a kavicsos vizet szereti. Hossza rendszerint 5—10 cm. Közép-Európa édes vizeiben honos s így nálunk is gyakori. A nép vidékek szerint más és más néven ismeri, u. m. Szent Péter hala, Petike hal, Keserű hal, Pohé stb. Noll észleletei szerint a szívárványos ökle igen könnyen megszokja a kellően berendezett medenczét. Igaz ugyan, hogy eleintén bujkál, rövid idő alatt azonban minden félelmet leküzdve, megszokja az embert. Etetés közben igen irigynek mutatja magát: társait fejével jobbra-balra lökdösve, minden jó falatot megkaparítani igyekszik.

A *kárász* (*Carassius*) bajúszatlan lapos zömök kis halacska, pénzei nagyok s igen egymásra borulók, úgy, hogy szabadon álló részük csak félholdat mutat, színe a tartózkodási helyhez képest színre és alakra nézve „szembetűnően“ változik. Hazánkban közönséges halmem és három faja ismeretes, u. m. a *széles kárász* (*Carassius vulgaris*, Nilsson), a népies neve karics. Feje olajzöld, pófája rezessárga, a szem csillaga ezüstös, aranyos szegélylyel, a hát sőt ét zöldes barna, az oldalak sárga-rezések, hasa fehéres — vöröses lehelettel — a hónalj-hasúszószárny és az alsósörényűsző vöröses, a többi sárgás-szürkén szegett. Leginkább mocsárhal, a más halra már holt vízben is jól találja magát s az év nagy részét a víz fenekén iszaptúrással tölti, csak tavasszal és nyáron át jön közel a víz színéhez. Igen szívós életű, a szárazra dobva órákig élél és jégbe csomagolva, esetleg nedves levelek között messzire el lehet küldeni. Ritkán éri el az egy kilós súlyt. A *kő i kárász* (*Carassius Gibelio*, Nilsson), alakja nyújtottabb, mint a széles kárászé, Herman Ottó ezt a folyami életnek tulajdonítja, vagyis annak, hogy nagyobb erőkifejtés szükséges neki az úszáshoz, mint az álló vizekben élőknek. Háta feketés-zöld, kékes lehelettel, a has barnás-sárga, aranyos ragyogású; az úszó füstös fekete, a szemcsillag zöldes fekete. A *fattyú kárász* (*Carassius moles*, Agassiz) a széles kárász változata.

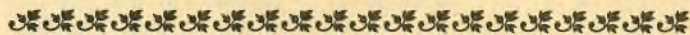
A *czompó* (*Tinca vulgaris*, Cuvier) apró pikkelyeinek színe a tartózkodási hely szerint különböző: alapszíne rendes körülmények közt sötét olajzöld, mely villogó aranszínben játszik. Mocsaras vizekben színe földes

feketére változik, üdőbb vizekben ellenben sárga-rezések látszik, tiszta folyóvizekben pedig úgy játszik a színe, mint valami gyöngyházkagyló; mindazonáltal nem annyira a folyóvizeket, mint inkább a nyugalmasabb tavakat kedveli s különösen a csendes iszapos helyeken szeret tartózkodni, hol az iszapot túrva, rovarokkal, esetleg korhadó növény-részekkel táplálkozik; ráfogják, hogy még az iszapot is megeszi. Az iszapos állóvízben élő czompó húsa azonban rossz és egészségtelen, hacsak felhasználása előtt egyideig tiszta folyóvízbe nem tartjuk, hogy mintegy kiázzék. Legízletesebb húsa a folyóvizinek van. Egyáltalán igen igénytelen hal: még a posványos vízben is — hol már minden egyéb pontyféle kivesz — jól megél. Brehm adata szerint, valahol, egy régi pocsolva betemetése közben a bűdös iszap egy helyén közel 400 drb czompót találtak, melyek közül az egyik úgy bele volt keveredve egy bokor gyökerei közé, hogy még mozdulni sem tudott, sőt már rendes alakját is elvesztette, mivel a hely, a hová be volt szorulva, nem engedte fejlődni és mégis e békös tömlőcében a szegény hal 85 cm. hosszát és 6 kgr. súlyt ért el. E halat, mely bizonyára pár évet töltött kínos helyzetében, a gyökerek közül vigyázva kivették s a tóban, melybe eresztették, még közel egy évig élt. Rendes körülmények között 70 cm. hosszúra nő. Azt mondják felőle, hogy „a búzavirágzaskor“ ívük; ezt azonban nem lehet regulának venni, mert amint a tapasztalat bizonyítja, az ívási idő a körülmények szerint márcziustól júliusig tart, a mely idő alatt úgy a hím, mint a nőstény annyira szelíd lesz — vagy inkább talán ellustul, esetleg megfeledkezik magáról — hogy igen könnyű szerrel meghagyják magukat fogni. Brehm egy 2 kgrmos compót 300 ezer ikra-képességűre becsül; de — úgymond — csak minden négy évben ikrázik. A hideg idő beálltakor az iszapba fúrja magát és önkívületi állapotba merülve, a téli hónapokat átalussza. Azt regélik a compóról, hogy ő a halak „orvosa“ s hogy különösen a csuka tartja őt nagyra és ha véletlenül megsebesül, mindjárt felkeresi; mert tudja, hogy ha a compó lágy testéhez dörzsölheti fájós részét, használ neki; de a többi halak is felkeresik a compót betegségükben, hogy a vele való érintkezés meggyógyítsa őket. Ezen dolgot — úgymond Brehm — oly haltenyésztőktől hallotta, a kiktől még a rosszakarát sem mondhatja, hogy babonásak. Herman Ottó úgy mondja, hogy a halászok közhite szerint a szigonynyal megsebesített halakat úgy orvosolja a „haldoktor“, hogy hozzájuk törleszkedve, sebeiket nyálkájával bekeni. E halat a nép vidékek szerint: cigányhal, vargahal, gyászkeszeg és zöldike néven is ismeri. A czompók között a legszebb faj s aquárium tenyésztésre is legalkalmasabb a Csehországban és Sziléziában nagy kedvvel tenyésztett *aranyczompó* (*Tinca aurata*) színe aransárga vagy vörös, némelyeknél az orr körüli rész karminpíros, a homlok fekete, pófája pedig sárga, háta az uszonyok előtt fekete, az uszonyok mögött pedig sárgásbarna, oldalai sárgarézszínűek és pontozottak. A hímek világosabb színűek, hasuszonyaik pedig erősebbek, mint a milyen a többi rokonaié.

A *jász* (*Idus miniatus*, Heckel) szintén a pontyfélék családjába tartozó halmem, nálunk is tenyésző faja az ónos jász (*Idus melanotus* Heckel), melynek színe a tartózkodási hely és az évszak szerint változik: ívás idején ez is nászruhát ölt, őszfelé pedig a színek elhalványodnak, háta és oldalai rendszerint világos sárgák, esetleg vörösek, e felső színezést egy lilaszínű oldalsáv vá-

lasztja el az ezüsthévíz alsó részétől. A hátsőrénny és kormányúszó kékeszürke, a többi úszó pedig vöröses. A tiszta hűvös vizet kedveli. Egyik szép fajtája az *aranyos jász* (*Idus aurata*) Hermann Ottó adata szerint: a kerti tavak ezen egyik legkiválóbb díszé csakis színfajtája az ónos jász, épen úgy, mint pl. az arany czipő a közönséges nyálkás czipőnek. Kissé vörösesbe húzó aranyzínű, hasa pedig ezüstös; tehát szín-pompában ez is versenyzik az aranyhállal, nagyságra azonban tizszerte akkora.

Fürge cselle (*Phoxinus laevis*, Agassiz.) Igen ismert halacska, a mi már abból is kitűnik, hogy sok nevet adtak neki u. m. csetri, putri, egri ponty, stb. Teste hengeresre hajló, csak farkrésze lapított. Igen aprópéznű hal, csak nagyítóval számlálhatók meg. Színére nézve: „a halak között kolibri“ Hermann Ottó leírása szerint: „... kivált a tejeshal a legszebb színektől csak úgy ragyog. A hát sötét kékeszöld, közepén s a testen végig egy fekete csík; az oldalak zöldessárgák, fémfényűek; a száj kárminpiros, a torok fekete, a hónalj és hasúszószárnyak halványvörösek; az alsósőrénnyűző ködös, feketésen szalagos; a szemcsillag ezüstös, aranyos lehelettel; a napon a megvilágítást változtatva, a pofák és oldalak a szivárvány színeiben játszanak: de nagy a változatosság is, különösen a feketés testfoltok tekintetében, sőt akad tiszta fekete is, a melynél azután csak a pofák ragyognak. A pisztráng társa és prédája. Szereti a tiszta, sebes, kavicsos-homokos fenékű vizet. Mindig seregesen jár s a víz színéhez közel sürgölődik, óvatos, félénk s ha megijed, hanyatt-homlok, vaktában menekül... ijedtében ezer ölyvre is berohan a bányák vizébe. A sötéttségben rekedt csellék azonban nem pusztulnak el, hanem alkalmazkodnak s színüket veszve megszükrülnek. A 10 cm. nagyságú már a ritkaságok közé tartozik. Brehm szerint mindig tömegesen járnak s nagy melegben elhagyva addigi tartózkodási helyüket s a hegyek felé, a friss forrásvizetekbe törekednek. Utjukban a vezetőket vakon követik: minden gátat átugornak, egy-egy menet gyakran félméter széles és ha szorulnak, oly sűrűn feküsznek egymás mellett és fölött, akár csak „a heringek a hordóban“ és ez így megy egész napon át, egyik menet a másik után, milliószámra. Az ikrázás ideje májusra esik, mikor is a kis ikrást a hímek „kettesével“ kísérik. Hatodik napra bujnak ki a megtermékenyített ikrából az ivadékok, melyek augusztusra már 2 cm. hosszúak, 6—8 cm.-nél hosszabbra azonban nem igen nőnek. Húsuk kesernyés, de azért mégis sokan szeretik. Fogságban pár évig is eléldgeél. Igénytelenségével, fürgeségével és ügyességével sok örömet szerez gondozójának. (Folytatjuk.)

A homár.

A tizlábú rákok rendjébe tartozó ezen hosszúfarkú ráknem, a közönséges folyami ráktól majdnem csak nagysági viszonyaiban különbözik. Egyetlen európai faja a *közönséges homár* (*Homarus vulgaris*) az Európa körüli tengerekben mindenütt honos, úgy, hogy Portugáliától a sarkkörig találják. Még több van azonban Amerikában, ahol a 35 től egész az 52-ik szélességi fokig található. A legfejlettebb példányokat a part mentén fogják, ugyannyira, hogy 250 méter mélységű vizekben csak apró satnya példányokra akadnak. Nálunk legkere-

settebbek a norvégiaiak, ezek után a svédek, helgolandiak és francziák. Átlagosan mintegy 5 millió darab kerül forgalomba közülök, 12 millió frank értékben.

Jóval többet produkál azonban Amerika, ahol az évi zsákmány meghaladja a 100 millió darabot kb. 90 millió frank értékben; jöllehet, ezek kelendősege jóval kisebb, mint az európaiaké, amiatt, mert nehezebben emészthetők. Jellemző, hogy Canadában az évi zsákmány 75-ször akkora volt 1891-ben, mint 1869-ben.

Vannak, akik azt állítják, hogy e nagy zsákmányolás daczára, az emberek tizedrészt sem fogják annak, amit bizonyos halfajták elpusztítanak. Lehet, hogy ez így van, de annyi egészen bizonyos, hogy a végtelékig vitt fogás a homárnál is érezteti káros hatását. Voltak idők, mikor óriási homárokot fogtak, olyanokat, amelyeknek testhossza meghaladta az 1 métert, azok súlya pedig a 12 kg.-ot. Nos ilyeneknek ma már se híre, se hamva. És bár a halászok ma sokkal nagyobb területeken üzik a homárfogást mint annakelőtte, akárhány homárkonzervgyár kénytelen volt üzemét megszüntetni avagy fönnállása érdekében másféle tengeri állatok földolgozását üzemkörébe vonni.

A mutatkozó apadás ellensúlyozására az Egyesült-Államokban Woods-Holeban a nőstények gyűjtésével és azok ikráinak mesterséges költésével kísérleteztek. A megfogott és újból szabadjukra eresztett nőstényeket megjelölték, a halászokat pedig felkérték, hogy a megjelöltek közül fogságba kerülteknek jeleit küldjék be. Ilyen módon két hónap alatt eme jeleknek mintegy 25—30%-a érkezett vissza, noha nem minden halász tett eleget a kísérletezők kérelmének. Érdekes, hogy a többi között egy olyan példány akadt, amelyet kieresztése után harmadnap fogtak el újból s ezen idő alatt 22 km. utat tett meg.

A homárt varszerű hálókka fogják, amely hálókát rendszerint reggel járják fel. A zsákmányt úszó bárkában gyűjtik össze. A fejlettebbeket hordókban, jég közé csomagolva szállítják a piacokra, illetve raktárakba s innen aztán szükség szerint adják őket tovább. Ezzel elejét veszik annak, hogy a piacon soha se legyen olyan felesleg, mely az árat nyomja. A raktárokon ollóknál fogva összekötve tartják és etetik a homárokat. Az apró és fejletlen részét a zsákmánynak, azonnal a konzervgyárba adják. Itt aztán legelsősorban forró vízbe vetik őket, majd pedig feldarabolják s ha kellően megtisztítva lettek, bádogszelenczékbe rakják a húst, ezt aztán beforrasztják és sterilizálják, mire a konzerv kész a forgalom számára.

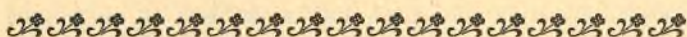
Ujabban mint sűrűbben foglalkoznak ama óvóintézkedésekkel, melyek a túlságos irtásból eredő veszedelem ellensúlyozására alkalmasak. Az idevágó javaslatokat ekként csoportosíthatjuk: 1. Mértékminimum megállapítása. Magától értetődő, hogy ha ezt csekélyre szabják, mit sem használ, ha pedig nagyra teszik, azzal a halászoknak ártanak, akiknek a helyzete amúgy sem irigylendő.

2. A peték mesterséges költése.

3. Tilalmi idő megszabása. Ámde ez sem sokat ígér, mert a nőstény majd egy évig hordja magával a petéket s azokat rendszerint augusztusban rakja le. De nem minden évben teszi ezt, hanem olyan módon, hogy a petezés és a növekedés időszaka váltakozva követik egymást. Az ivadék a következő év nyarán, június és július hónapok folyamán kel ki. Ebből világos, hogy a tilalmi időszak helyesen csak úgy alkalmazható, ha annak tartama egy évnél hosszabbra terjed.

A nőtény átlagban 10,000—15,000 darab petét rak. Ha fölteszszük, hogy egy-egy nőtény háromszor petézik mielőtt kifogják, akkor tulajdonképen 30,000 petét termelt. Már most hogy a faj ki ne vesszen, az említett ivartermékből legalább két darabnak: egy hímnek és egy nőténynek kell a szaporodásképes kort elérni, vagyis minden 15,000 darab ikrára esik egy ivarérett állat.

A homár mesterséges költésével először Norvégiában, azután Amerikában foglalkoztak sikerrel. Megállapítható, hogy a költéshez teljesen elegendő a petéket szítaszerű fenékkal bíró ládáknak a tengernek olyan helyein elhelyezni, ahol a víz egészen tiszta. Ily módon mintegy 80%-a kel ki az ikráknak. Az ivadék a kelés pillanatában 8 mm. hosszú. Azonban úgyannyira falánkak, hogy más táplálék hiányában egymást is fölfalják. Egészben véve igen érzékenyek a tengerivíz tisztasága iránt, amiért aztán vajmi nehéz őket fölnevelni. *Nemo.*

A halellenségek haví mozgalma.

Január.

A letarolt kopár földi világ felett köd borong, vagy szél sivit át, zörgetve a tavak kifakult, száraz nádját, fölborzolva a vizek elsötétült hullámaikat, melyek alatt, lent a vizek mélyén: elpihen a halélet, várva a tavaszi megújulás aranyos sugárát, mely majdan a vizek mélyére eregetve melengető nyilzaporát, életre kelti a tengő életet s mozgalmat varázsol a vízalatti titkos világába.

Ilyenkor, a megszünt halmozgalmat következtében, nem sok fognivalója akad a halpusztító rablófelekezeteknek; de a halfaló madárságnak se sok képviselőjével találkozhatunk már, azok is a téli vendégek közül valók, melyek addig maradnak vizeinknél, míg a jégpáncél nem borul a hideg hullámok fölé, mely lehetetlenné teszi aztán a halbántó madarak s más ellenségek kárttevéseit; csak egyedül a vidra az, mely a befagyott víz alatt is — ha szelelő lékek vannak vágva a tavak jégmezején — akadálytalanul tovább folytathatja telhetetlen pusztításait, kivált ha a jég alatt kifagyott üres terek támadnak, melyekben levegőzhetik, elrejtőzhetik, avagy pedig észrevétlenül közlekedhetik rejtett jégalatti tünneleken át az összefüggő vízterületekkel és vízparti vaczkaival, melyek a parti sűrűsőkben szoktak rejleni s honnét valami kürtön át egyenesen a jég, illetve a víz alá juthat.

Még a víz be nem fagy (vagy a víz be nem fagyott helyein), a még el nem költözött vagy téli vendégkacsákon kívül megjelennek a magas észak halfalánk szárnyasai a *buvárok* (*Gavia*) és *buvárkacsák* (*Mergus*), mely utóbbiak gyakran nagy csapatokban láthatók a jégmentes helyeken, míg a buvárokból legfőljebb egy-kettő akad itt-ott.

A nagy lápok be nem fagyott helyeinél néha *szürke gémet* (*Ardea cinerea*) és sasokat (*Haliaetus albicilla*) is láthatni szorgalmas halászkodásba merülve, a vízből felbukkanó halak megkaparítását czélozván, mely czélből a *rétisas* a lékeket is figyelemmel szokta kísérni, melyekből néha nagy halakat markol ki — és ezt gyakran teszi oly helyeken, hol igen élénk halmozgalmat van a lékeknél.

Említett ellenségek elriasztása végett csakis löfegyverrel léphetünk közbe, de éjszaka évadán nagy szélkereplőkkel is próbálkozhatunk; a hova pedig sas jár leselkedni, a karóvasat is igénybe vehetjük, avagy pedig egyes lékekhez helyezzük el a fogóvasat úgy, hogy a

vas fahengere (vagyis kapaszkodó fája) kilássék a hóból, hogy a madár ezen kívánja meg az ülést.

Nagy lápokon, vagy akárhol, a hol vidra tartózkodik — figyeljük meg, nem rakja-e ki a vidra a lékek mellé a jégre a halfejeket. Ha ezt észre vesszük, czélszerű strichninnel megmérgezni a halfejeket s azon módon visszarakni a jégre a *rétisasok* megmérgezése végett, melyek rendszeren felszedik a vidra által kirakott halmaradékokat.

A vidra e hóban is párzik s e czélből a hímek nagy utakat tesznek meg a nőtények felkutatása végett, minek következtében ott, a hol egyébként is előfordul a vidra: idegen betolakodóktól is tarthatni a halállomány nem kis veszedelmére, miért is ugyancsak résen kell állani a halgazdának, hogy a haltigrisek által kalkulussai csorbát ne szenvedjen! Elővigyázatos körültekintéssel azonban, rendezett halgazdaságokban mindig ki lehet kerülni a nagyobb bajt, bár az is elég baj bizony, ha csak egyetlen éjszaka is meghalássza a vidra féltett vizünket. Ezt elkerülendő, el ne mulasszuk a sodronyhuvalokkal (csengővel ellátva) való védekezést a vad elriasztása végett, sőt oly helyeken, a hol makacs és tartós inváziókra is lehet kilátásunk: csahos ebeket is kell a partokon alkalmaznunk; — mindenekelőtte pedig a szorgalmas nyomozást egy reggel sem szabad elmulasztanunk a vidrajárások megállapíthatása, ürülékeinek felszedése és állandó ürítkezési helyének megállapíthatása végett, hogy a fogóvasakkal sikerrel manipulálhassunk; egyebekre nézve pedig e cikksorozat más helyén elégséges utasítások találhatók.

Különben oly vizeknél, a hol csak kivételes vendég a vidra, de attól tarthatni, hogy a látogató megszeretheti a jó prédálkozó helyet: az elriasztást (teszem drótok, ebek avagy kereplők segélyével) *nem ajánlom*. Az ily vidrapéldányokat, ha bár némi halálhozat árán is: okvetlen meg kell semmisíteni: le kell löni avagy vassal kell megkeríteni, mert valamely kiadós halászóhelyet megszeretett vidra a riasztgatás daczára is folytatja betolakodásait s ha valamely helyen egy letelepszik, oda aztán több is kompariál, a miből azután nagy halveszedelem származhatik.

A *vizi cziczikányra* (a hol van) is nagy figyelmet fordítsunk, nehogy az ikrához férjen, mert abból nagy baj származhatik; miért is a költető helyek minden résétzugát sűrű dróthálóval ellátni éppen nem felesleges; ha pedig a beszabódulásokat még sem akadályozhatjuk meg, akkor kis csapóvasakat alkalmazunk az apró négy-lábú tolvajok elpusztítására.

Gyenge, fagymentes téllal rajta kell lenni, hogy kultúr-vizeinktől a kacsá- és vadlúd-falkák állandóan távortartassanak már abból az okból is, mert ezek a madarak tömeges felszállásaik alkalmával igen megháborgatják a vizek nyugalmát s nagy keveredést idéznek elő ez által a halak közt, kivált ha a vizek pontytyal vannak benépesítve, minthogy, tudvalevőleg, a pontyok erősebb fagy nélkül, kivált ha az időjárás enyhe és csapadékban bővelkedő: vagy csak nehezen, vagy egyáltalában el sem feküsznek a lethargikus téli pihenés czéljából és folytonosan mozognak, uszkálnak.

Gyenge telekkel néha nagy *lócserék* (*Larus*) és *dunai halászmadarak* (*Larus ridibundus*) is özönével teszik látogatásaikat s mivel ilyenkor más táplálékhoz nem juthatnak, állandó halászkodásra adják magukat, minek következtében alkalmatlanok lehetnek s károsításokat is okozhatnak, miért is elriasztásukra kell törekedni, avagy le kell lödözni őket, ha másként szabadulni tőlük nem lehetséges.

Február.

E hóban többnyire jégpáncél borítja vizeinket, de azért a csillogó jégmezők alatt sem hiányzanak a halélet jelentős mozzanatai azon halfajok között, melyek nincsenek alávetve a dermesztő állapot kényszerének, hanem örülhetnek tovább is az élettevékenység szabad mozgalmának, már t. i. a mennyiben a körülmények nem akadályozzák őket abban. Tevékenységet folytatnak egyes ragadozóhalak is: a csuka, fogas, folyton húzva ide-oda a jégtáblák alján, üzve az ezüstvillanású küszök és gardák seregeit, sőt ha az időjárás enyhe, a csuka e hóban már ívni kezd; egyébiránt enyhe lefolyású téllal minden hal megmozdul, mely körülmény a halkárosító madarakra nem téveszti el csalogató hatását — és ezek, a tél s a vándorélet sanyarúságai folytán kikoplalt hal-örzök mihelyt alkalom kínálkozik rá: ugyancsak kiveszik az új mozgalomra éledt ezüstpikkelyesek népségéből részöket, ha csak telhetetlen zabálásaiknak gát nem vetetik, miért is halasvizeink szemmeltartására kétszeres gondot kell fordítanunk a hivatlan vendégek elpusztítása és elriasztása végett, — éjszakán át meg az ismert riasztókat vehetjük igénybe, sőt esetleges korai madárjárás esetében egyenesen erre hivatott örökkel kell kerülni a vizeket s lövésekkel kell fogadni a szárnyasok invázióinak betolakodását — természetesen oly kulturvizeknél, melyek halállománya elég becsesl s érdekekkel bír a költésesebb s fáradságosabb védekezés alkalmazására.

A szárnyasok ellen való védekezés különösen gyenge telek alkalmával serkent nagyobb tevékenységre, mert ilyenkor a valódi költözködők közül is néhol számos egyed marad vissza egyes madárfajok közül, a nem igazi költözködők (húzó fajok) pedig, melyeket csakis a vizek beállta kényszerít továbbvonulásra: nagyobbbrészt itt maradnak s ezek annál nagyobb kárt tesznek a halállományban, mert egyéb préda teljes hiányában csakis a haltáplálékra kénytelenek szorítkozni és ilyenkor a kacsák is a halra vetik magukat, sőt gyenge idővel a nagyobb vizeken áttelelő nagy sirályfajok (lócsérek) is halpréda után leselkednek. Különben rendes lefolyású téllal, mely február vége felé már vizeket kezd nyitni: a korán vonuló vizimadarak beköszöntése is napirendre kerül; jön a szárcsa, falkaszámra ereskednek le vizeinkre a búvárkacsafajok (Mergus), melyek ilyenkor roppant károkat okozhatnak a mozgolódó halakban. A búvárók (Gavia) is tovább folytatják károsító mesterségüket s még nem igen gondolnak északi hazájokba való visszaköltözködése. A vöcsök (Colymbus) azonban még hirmondó nélkül vannak s maradnak márcziusig; de e hó vége felé, ha tartós enyhe időjárás lép uralomra: egyes példányokban már beköszönt a szürke gém (Ardea cinerea) s a berkek magas fái messzire ellátszanak őrtálló előőrseik; a főhad azonban ezek után még kissé késlekedve érkezik meg vizeinkhez s kiéhezettek lévén az ut fáradalmi és nélkülözései folytán, nagy károkat okozhatnak a halgazdának, ha észrevétlenül férhetnek a halkincsekhez. A rétisas (Haliaetus albicilla) csak a léleknél szeret leselkedni, kivált oly vizeknél, melyekben valamely oknál fogva a halak élénk mozgalomban vannak s gyakran kerülnek belőlük példányok a víz felszínére. A szürke gém is, ha már van, vagy visszamaradt példányok akadnak rá az ily helyekre: ki szokták használni az alkalmat, sőt a varjak és szarkák is.

A tavak nyílt vagy kibontott helyeit őrizni kell a vadkacsák és ludaktól, mert leszállásuk és felrepülésükkel nagyon zavarják a halakat, de máskülönben is

nagyon kellemetlenek a halakra nézve s nagyon izgatónak hatnak azokra már azon körülménynél fogva is, mert az ébredező avagy téli álomba nem merült halak szokás szerint mind az ily nyílt világos helyek felé tolnak s ilyenkor minden külső mozzanat iránt rendkívül érzékenyek lévén, nagyon riadósak s nyughatatlanságuk csak nehezen csillapodik le.

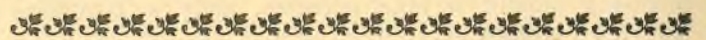
Mihelyt az idő engedni kezd, ügyelni kell a madárjárások beállítására és pedig nem csak szemmel, hanem füllel is; a partokat sem árt gyakrabban körüljárni, mert a mit nem látunk vagy halottunk, azt a visszamaradt látogatójegyek elárulhatják a halgazdának: a vidrát, vagy egyes éji ácsorgókat a szürke gémekek közül, melyeknek állandó lespontját kitudva, csapóvassal könnyen hatalmunkba keríthetjük őket.

E hóban van az ideje a fogóeszközök s egyéb készségek, riasztók rendbehozásának s karbahelyezésének. Mihelyt a lanyhább idő állandónak ígérkezik, a fogóvasakat — illetve oszlopcsapdákat — kirakjuk, valamint a szélkereplőket s egyéb riasztóeszközöket is fölállítjuk a szokott alkalmas pontokra. A vidrák esetleges riasztására használt ebek hajlékjait is használható állapotba hozzuk, szóval rendbe kell jönnie a hó végével a kártékony halellenségek riasztására és elpusztítására irányuló minden előkészülettel. Különben egyebekre nézve a mult óra kijelölt tevékenységi kör e óra nézve is mindenben ugyanaz.

Ha valamely lékekkel ellátott, vízterület jege alatt vidrákat vennénk észre, ebek segélyével s a jégnek kemény eszközök által való döngetése folytán a hal-tigriseket a lékekhez üldözzük s mikor ezek egyikében vagy másikában levegővétel végett fejüket felütik: jól czéltolt lövéssel járunk a végükre. Különben vasakkal a vidratunnelekben, melyek a jég alá s onnan kivezetnek — is próbálkozhatunk, persze kellőleg fertőtlenített s előzőleg pontosan megtisztított fogóvasakat használva e czélra, miről más helyen bőven volt szó.

(Folytatjuk.)

Lakatos Károly.

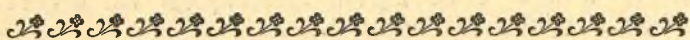
◦ TÁRSULATOK ◦

A „Soroksári-dunaági“ halászati társulat f. évi november hó 25-diki rendes közgyűlésen Grassl Hugó elnök ismerteti a társulat lefolyt évi működését. Vizeik népesítésére 1,800,000 drb. fogassüllő ikrát, és 750 drb. törpeharcsát fordítottak. 4 pár anyapontyot tettek az Erd dunaegyházi halászati társulattal közösen fentartott szigetbecesei fiasító tóba. Az általános tilalom ellenőrzésére úgy a községi előljáróságokat, mint a csendőrpáncsnokságokat idejekorán felkérték, kik ezen kérelemnek eleget is tettek. A jövő évi kiadások fedezésére 6 fillér tagjárulékot vetnek ki. A dunavarsányi közbirtokosságot 63 hold 885 □^o vízterülettel a társulat tagjai sorába felvették. Kapcsolatban ezzel az eddig „puszta szentkirályi“ közbirtokosság név alatt nyilvántartott vízterületet okmányilag igazolt, mai tulajdonosok nevére írták át. Végül a leköszönt alelnök-igazgató helyébe a jövő évi tisztújításig Boronkay Györgyöt választották meg.

A Poprádvölgyi halászati társulat-nak december hó 15-én volt rendes évi közgyűlése Késmárkon. Spóner Andor alelnök mindenekelőtt arról a súlyos veszteségről emlékezett meg, a mely gróf Csáky Zenó elnök elhunytával érte a társulatot. Wein Károly igazgató a társulat munkásságáról adva számot jelenti hogy a tervbe vett költőházak közül egyik Szepesszombaton, a másik pedig Poprádon teljesen elkészült s működésüket a tél

folyamán megkezdik. A lazacsvonulást előmozdítandó, az elnökség az illetékes közigazgatási hatóságnál a Kurcsiní és horgarti gátok megfelelő átalakítása iránt lépéseket tett. A tisztújítás során Elnökké dr. Neógrády Lajos Szepes vármegye alispánját, alelnökké Beloczy Sándort és igazgatóvá Wein Károlyt választották. Végül az általános tilalom tárgyában intézkedtek azonkívül megállapították a költségvetést és ennek fedezetére kilométerenként 40 fillérnyi tagjárulékot szavaztak meg m.

A Latorczai halászati társulat december hó 10-diki közgyűlésén Buday Zádor elnököl. A társulat a halászokat rendszeresen ellenőriztette, s két esetben kihágók ellen följelentést is tett. A halállomány emelésére 1,200.000 drb. fogassüllő ikrát költöttek ki. A számvizsgáló bizottság jelenti, hogy a bérletekből befolyt jövedelemből 865.22 K. fordítottat kiadásokra, 2493.41 K. lesz a társulati tagok között fölosztandó. A jövő évi költségvetés céljaira 300 K. hitelt szavaztak meg. Az újonnan létesített átmeteszések folytán a kinstárt 15 h. 564 □ öl vízterülettel a társulat tagjai sorába igtatták. A halállomány szaporítása végett ivadéknevelő telepeket létesítenek, s evégből a kormánytól anyagi támogatást kérnek. Végül Egry Ferencz helyébe Mocsáry Gézáat alelnök-igazgatónak választották. k.

—o VEGYESEK o—

Emlékmű gróf Széchenyi Imrének!

Az az általános tisztelet és szeretet, mely néhai gróf Széchenyi Imrének, az Országos Halászati Egyesület elnökének személye iránt a társadalom minden rétegében megnyilatkozott, folytatódik abban is, hogy jóformán temetése napján mozgalom indult meg, a megboldogult emlékének maradandó, módon leendő megörökítésére. Bizottság alakult ugyanis e célra, mely a következő felhívást bocsátja ki:

Nem volna helyén e felhívásban gróf Széchenyi Imre közigazdasági és társadalmi tevékenységét csak vázlatosan is méltatni; megtették és megteszik ezt azok az intézmények, melyeknek élén állott, vagy a melyeknek oszlopos tagja volt. Mi azonban úgy érezzük, hogy ezzel az ő érdemei iránti elismerés leróva még nincsen; maradandó emléket akarunk neki emelni érczből és kőből a magyar tenger, a Balaton partján, a hol tevékeny életét kezdte és végezte és a hol a hazai föld iránti rajongó szeretetének legszámosabb állandó alkotását hagyta hátra.

A mellszoborból megfelelő talpazaton nyugvó emlékmű az általa alapított balaton-földvári fürdőtelepen állíthatnák fel.

Felkérjük a boldogultnak barátait és tisztelőit, hogy az emlékmű létesítésére szánt adományait

a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez (Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.) eljuttatni szíveskedjenek.

Kelt Budapesten, 1905. évi december 1-én.

Barcza Károly, Bernát István, Bujanovits Sándor, Dr. Fittler Dezső, Dr. Gerenday György, Kvassay Jenő, Dr. Németh Károly, Landgráf János, gróf Mailáth József, Dr. Óváry Ferencz, Perczel Ferencz, Rákosi Jenő.

Megjegyezzük, hogy adományokat szerkesztőségünk is készséggel közvetít.

A tengeri lepényhal (Sol) idénye. A tengeri halak egyik legértékesebbje a lepényhal, nálunk kétféle alakban kerül piacra. Mindkettőt nagyon könnyen felismerhetjük, mert a hal telj-sen lapos s egyik faja egés en kerekded, a másik pedig nyelv alakú, a miért a német „tengeri nyelv“nek (Seezunge) hívja. Az elsónél az egyik oldal zöldes szürke színű, fekete-sárga kerek pontokkal, a másíknál pedig világos barna, mely a középrészen sötétebb barnába játszik. A másik oldal ellenben mindkettónél fehér. A kis száj keresztben van metszve, jellemző, hogy szemeik nem száj fölé és mind a két oldalra elosztva, hanem csupán a színes oldalra esnek. Gyomruk nagyon kicsiny, ugy szintén „a fejük is“ amiért a hal nagyon kiadós s e mellett husuk oly finom, hogy a tengeri halban bővelkedő hajósok is, ezt becsülik valamenyi között legtöbbre. A barna fajt az Adrián november vége felé kezdik halászni, a mi aztán karácsonyig tart. Ezen idő alatt a Budapesti vásárcsarnokba is kapható még pedig a méregdrága folyami halaink árához képest elég olcsón. Mint a süllőt szokás, készíthetjük forrázva, vajban, olajban avagy kirántva. Főzni azonban nagyon rövid ideig szabad csak, mert finom husa miatt könnyen szétfól. K. Ö.

Ikrás angolna. Mint, D. F. Ztg. írja, Glückstadtban egy Mosik nevű vendéglős olyan angolnát fogott, mely szinte telve volt ikrákkal. Mivel az angolna szaporodását illetőleg a legkülönbözőbb föltevések vannak forgalomba, a nevezett vendéglős a hamburgi természetrajzi múzeum igazgatójához jutatta zsákmányát a kitől az a válasz érkezett, hogy az általa fogott hal a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Sózott pisztráng. A Norks Fiskeri-Tidende szerint következőleg lehet jó sózott pisztrángot készíteni. Miután a halat kizsigereltük és kopolyuitól is megfosztottuk jól megmossuk és kellően megsózzuk, 1 kg. halra kb. 100 gr. sót használva. A halak befogadására szolgáló edények előzőleg szintén jól kimosandók forró luggal. Jól fölhasználhatók erre a célra a régi heringtonnák, föltéve, hogy előzőleg alaposan kimosták őket. A halakat félig fektetve, t. i. részben oldalukra, részben hátukra dőlve rakjuk az edényekbe, hogy a só minél inkább átjárja őket. Ennek a hatása különben abban jelentkezik, hogy egy nap alatt a sólé elborítja a halakat. Ám ha ez be nem következne, akkor magunk készítünk erős sóoldatot, s ezt megforralva öntjük a halakra. Az így kezelt pisztráng 3—4 hétig is eláll, s íze alig különbözik az egészen friss pisztrángétól.

==== Megjelent az Ihárosi tógazdaság „Tenyészhal árjegyzéke“. =====

Dr. LENDL ADOLF

állattani praeparatóriuma
Budapest. II., Donati-utca 7. sz.

“Patria” irod. vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapesten, Üllői-ut 25.